

Ur vårt Digitala Arkiv

Guldgrävarliv i Californien

Bergtrollets och CVA utposter i det stora landet längst i Väster, Betty och Stig Hertze, trivs fint i Palo Alto omedelbart söder om San Francisco (världens vackraste stad). Trots detta säger de sig se fram emot sin återkomst till Arboga.

Vid sidan om sitt ordinarie jobb har de, som framgår av denna skildring, börjat söka guld.

Utdrag ur personaltidningen Bergtrollet 1966 nr 4

BETTY och STIG

Innan vi lämnade CVA och Arboga efterlyste Bergtrollets redaktör en artikel om vårt guldgrävarliv här i Californien. Näväl, något guldgrävarliv kan vi väl inte påstå att vi för härute, så tyvärr herr Redaktör. Uppslaget är dock bra och bör därför på något sätt förverkligas — men hur?

Vi har funderat — och här följer en liten berättelse från en av våra veckoslutsturer från Palo Alto strax utanför San Fransisco där vi bor, till den gamla guldstaden, numera spökstaden Bodie — ett monument över en viktig period i Californiens historia.

Först några ord om den Californiska guldrushen. Vad hände under dessa hektiska år omkring 1850 då städer anlades, blomstrade och dog inom loppet av några år? Svaret på denna fråga är för oss nutidsmänniskor svårt att finna, men kanske kan man säga att guld alltid har symboliserat rikedom och makt. För de fattiga farmarna i mellanvästern, industriarbetarna i öster, ja över hela världen måste det hörts som ljuvlig musik från tidningarnas förstasidor eller tidningspojknarnas gälla rop i gat hörnen — "Gold, gold gold in California".

Californien var vid denna tidpunkt öppet land, så vem som helst kunde pröva sin lycka.

Ja, det var så det började det saliga året anno 1848. Californien hade efter freden med Mexico just blivit en del av USA när två nybyggare fann guld vid en plats kallad Sutter's Creek ej långt från nuvarande staden Sacramento. Trots att de försökte hålla sin upptäckt hemlig, spred sig nyheten under år 1849 till östra USA och Europa.

Författaren Carl Sandburg skriver om vad som hände:

"Nyheter kom från Sutter's Creek att tio man, genom att skaka jord genom händerna, vardera funnit en miljon dollar i guldklimpar. — San Fransisco stadsförsamling ajournerade sig utan att bestämma nytt sammanträdesdatum, kyrkor stängdes, tidningar slutade att tryckas, fartyg låg i hamn utan besättning, soldater rymde från fort och förläggningar. — En allemans rusning ef-

Bergtrollets och CVA utposter i det stora landet längst i Väster, Betty och Stig Hertze, trivs fint i Palo Alto omedelbart söder om San Francisco (världens vackraste stad). Trots detta säger de sig se fram emot sin återkomst till Arboga. Vid sidan om sitt ordinarie jobb har de, som framgår av nedanstående skildring, börjat söka guld.

ter guld började. — En spade såld för ettusen dollar. — Ja, det var nyheter som fick världsstäder som New York, London och Paris att vakna upp.

Över de stora slätterna kom vagnskaravaner — en karavan bestod, enligt ett samtida ögonvittne, av 459 vagnar. Målet var Californien där guldet fanns.

Dessa ord förmår endast att antyda vad som verkligen hände. Alla dessa människor, i USA kända som "The forty-niners" fann dock inte guld värt miljoner. Snart nog erfordrades mer utrustning och kapital för att göra guldgrävandet eller kanske mera rätt guldgruvedriften lönande. Men fortfarande fann man stora värden av guld och kunde utvinna det med mycket enkla anordningar, såsom spade, hacka eller vaskpanna. En man vid namn William S. Bodey från New York, holländare till börden, gav sig ut till Californien i juli år 1859 för att pröva sin lycka. På gränsen till Nevada fann han och en kompanjon guld i några ökenberg. Platsen kallades senare för Bodie. Under åren 1860 till 1877 bodde i Bodie ca 20 personer, vilka livnärde sig på relativt primitiv guldsökning.

Men så — 1878 fann man guld — guld i massor. Nyheten spred sig som en löpeld och inom loppet av ett år ökade Bodies befolkning till mer än 12.000 personer. Därmed inleddes en av de vildaste delarna i Amerikas Vilda Västern-historia. Bodie var under de följande åren känd som "Shooter town".

Ja, det var alltså vårt mål när vi på fredagskvällen lastade bilen för en veckoslutstripp. Det är en lång väg att köra — 8 timmar — så vi stannar över natten hos snälla släktingar på vägen. Nästa morgon startar vi tidigt efter en stadig amerikansk frukost och nymatade med mera historier om Californiens guldrush — en del av Amerikas historia som amerikanerna gärna håller levande. För att komma till Bodie måste vi över bergskedjan Sierra Nevada, som till större delen utgör Californiens gräns mot Nevada. Bergen är höga och vi har endast två pass att välja på, båda är omkring 3.000 m ö h, så det är osäkert vad snösituationen beträffar. Det är re-

dan mitten av oktober och vid den tiden börjar det bli aktuellt att stänga dessa vägar för vintern. Näväl, vi får vänta och se tills vi kommer till en rangerstation där de känner till det aktuella läget. — När vi närmar oss stationen ser vi skylten på lång väg, "Way over Sonora pass open". Utmärkt, den sista osäkerheten är borta och vi ökar farten. Vi lämnar nu den konstbevattade delen av San Joaquin-dalen, som närmast hinner övergå till öken innan vi når Sierra Nevada-bergen. Nu börjar litet skog att ta vid och i fjärran ser man de mäktiga topparna i bergskedjan, vissa mer än 4.000 m höga. Alltefter som vi kör upp i bergen ändras klimatet och naturen. Vägen kantas av gigantiska "redwood"-träd och "pines". Häruppe regnar det en del även under sommarhalvåret, så ibland skimtar en porlande bäck.

Vägen är fin, smal men belagd, så vi kör snabbt undan. Vid lunchtid är vi vid Sonora pass 2.933 m ö h. En fantastisk utsikt. Att vi är på nära 3.000 m höjd märker man om man försöker att klättra en bit upp på klipporna för att få en bättre utsikt, ty man blir nämligen andfådd inom ett par minuter. Vi har dock ej tid att stanna och njuta av scenerierna, vi har ännu långt kvar till målet. Snabb ilastning och så är vi på väg nerför Sierra Nevada-bergens öst-sida mot Mono Country som denna del av Californien och Nevada heter. Här kör vi inte utför så länge, ty slätten nedanför ligger på cirka 2.000 m höjd. På vägen ned passerar vi ett par packstationer. Där man kan hyra hästar, packmular, köpa mat och ammunition för en jakttur i bergen. Jakten är fri här i Californien och är en mycket populär fritidssysselsättning. Vi möter ett sällskap om 4 man, som just är på väg upp med hästar och 2 packmular. Vi växlar några ord med dem, önskar dem lycka till på den veckolånga jaktturen och fortsätter.

Frampå eftermiddagen tar vi av från huvudvägen för att färdas de sista 20 kilometrarna på en grusväg. Det var en grusväg genom öknerna, som fick en sämre småländsk byväg att framstå som en

~~En spelman jubilerar~~

autostrada. Vid en hastighet av 30 km/h jämrade sig bilen så betänkligt (vi har inte Volvon med oss), att vi flera gånger tvekade att fortsätta. Men skam den som ger sig, efter en timme skymtade resmålet; Guldstaden numera spökstaden Bodie. Staden ligger i en dal och runt omkring reser sig höga berg. Bergen visar tydliga spår efter gruvdriften. En mängd gruvöppningar stora och små skymtar utefter bergsslutningarna. Vi parkerar bilen vid änden av huvudgatan, ty biltrafik i staden är ej tillåten. När vi lämnar bilen ser vi på avstånd en hög minnessten. Vi går fram till den och läser:

BODIE

"Gold was discovered here in 1859 by W. S. Bodie after whom the town was named. Once the most thriving metropolis of the Mono Country. Bodie's mines produced gold valued more than 100 million dollars. Tough as nails "The Bad Man From Bodie" still carries his guns and Bowie knife down through the pages of Western history. California registered historical landmark no 341".

I sanning en märklig minnessten.

Vi fortsätter genom staden på det som en gång var huvudgatan. Vi passerar hotellet, flera affärer, saloonen, begravningsentreprenören, brandstationen och Weells Fargo byggnad. Vi stannar till vid den byggnad i änden på huvudgatan som tillhört bankdirektören i Bodie bank. Numera bor en tillsyningsman med dotter i huset. De har ordnat en liten utställning av gamla föremål på en glasveranda. Medan vi står där och beundrar föremålen öppnas dörren och dottern kommer ut och hälsar och börjar berätta om de olika föremålen. Efter en stund talar vi om att vi är från Sverige. — Jaså, jodå, det var en hel del skandinaver härute på den tiden och många ligger begravda här. Att svenskan fått bidra med namnet på ett av de närmaste bergen fick vi klart för oss, ty "Dunderberg" som det heter lät besynnerligt i munnen på en amerikanska.

Ville vi komma in? — Vi gick huseyn bland gamla föremål. Hela heminredningen var från 1880-talet och kvarlämnad av bankirfamiljen. Det är för övrigt något gemensamt hos många hus i Bodie. De är alla försedda med en del möbler och övrig inredning. Folk tycks i många fall ha lämnat staden i en hast utan att ta med sig mer än det nödvändigaste av sina ägodelar. — Hur var det att leva härute i spökstaden året runt, två ensamma personer? Till vår besvikelse fick vi höra att några spöken hade inte visat sig under de fyra åren som de hade bott där, men visst var det ensam, speciellt under vintern då snön var ett par meter djup och kvicksilvret

~~När en speleman fyller år och det ordnas fest för honom, förstår ni nog hur stämningen är. Det är sång, det är musik och åter musik och sång, mat och dryck, blommor och blader och rara flickor, tal och pokaler av ädel metall. Ja så var det när UHF:s glada revyamatörer festade av sin mångåriga kompis och värderade medbroder, Arbogatrubaduren Bror Möller!~~

~~Där spelade Herman Fält, G. G. och Sven Erik. Lasse Öhman lät höra sin stämmas välljud. Olle och Carl Hugo spexade och sjöng i välkänd stil, och naturligtvis kvittrade och sjöng de fina UHF flickorna Gunilla, Sonja och Liliane som värfåglar. Carl Hugo hade sammanställt en kavalkad av Brors visor och kupletter genom åren, och den sjöngs gemensamt till "komp" av Lasse. Brors fru var också inviterad och fick sin del av hyllningarna och tack för att hon "lånat" ut sin Bror för att många och långa kvällar jobba med UHF revyerna. Arbetareföreningen hade ordnat god~~

~~mat och dryck. Alla trivdes och hade kul. Bror ber att genom "Bergtrollet" få tacka för den helafton som ordnats, och som för honom och hans fru skall kvarstå som ett minne för livet!~~

~~BROR och Gunilla i stora födelsedagsfammen.~~

kröp ner mot — 40° C. Ingen radio, TV eller telefon, det enda sällskapet var en sändar-mottagare på kortvåg samt en Hi-Fi-anläggning. Vi fick reda på att Bodie ligger i s k höghöjdsöken på 2.720 m ö h och erbjuder stora klimatväxlingar mellan sommar och vinter. Efter att ha tackat för gästfriheten strövar vi vidare ned mot saloonen, som borde få ett besök. Genom fönsterrutorna skymtar den klassiska inredningen från en Western saloon. Man kan riktigt föreställa sig sådana personligheter ur Bodies historia, som "Two Guns Al", "Big Bill" och "Shotgun Johnnie" eller kvinnor som "Rosa May" och "Madame Moustache" luta sig mot bardisken. Priser på en saloon i en guldstad varierade med tillgången på guld. 10 cent för en whisky var dock ett normalt pris, men vissa tider kostade en simpel bönsoppa 1 dollar. Guldväg tillhörde självfallet också utrustningen och hade sin plats vid bardiskens ena ände.

Efter ytterligare någon timmes vandring genom den gamla staden beger vi oss till kyrkogården. På vägen dit passerar vi Bodie Mining Corporation byggnad. Detta bolags aktier steg i värde från 50 cent till 54 dollar inom loppet av några dagar när guld i stora mängder upptäcktes år 1878. Kyrkogården ligger litet avsidat på en kulle kallad "Boothill". På gravstenarna kan man läsa namnen på män, kvinnor och barn av många olika nationaliteter, som kom hit ut för att söka lyckan i det för-

lovade landet. Att Bodie tidvis var en laglös stad framgår av inskriptioner som "David Banner killed in a saloon row between sporting men" eller "Harry Robbins killed by William Hawkins" för att ta ett par exempel. Skymningen började falla innan vi lämnade Boothill och Bodie. På kvällen tog vi in på ett motell i en liten stad cirka två timmars bilfärd från Bodie.

Tidigt morgonen därpå anträdde vi återfärden till Palo Alto. Innan starten, vidtogs säsongens första isskrapning av vindrutan. Det märktes att vi fortfarande befann oss på hög höjd. Vi hade bestämt att på hemvägen köra över Tioga pass som är en sydligare route över Sierra Nevada-bergen. Vi passerar den vackra Mono Lake och är vid lunchtid uppe vid Tioga pass 3.030 m ö h. Passet utgör också en av ingångarna till Yosemite Nationalpark.

Denna nationalpark, som vi förut har besökt, utgör en av de vackraste delarna i USA. Parken är speciellt känd för sina vattenfall, ett av dem som skall vara ett av världens högsta, har 730 m fallhöjd. Ett betagande sceneri. Så här på hösten är tyvärr vattentillgången ringa, men fallen är trots detta imponerande. I övrigt påminner Yosemite's natur mycket om Norge med branta klippväggar och djupa dalar.

På vägen genom Yosemite stannar vi flera gånger för att njuta av scenerierna, så det hinner bli mörkt innan vi lyckligt och väl är tillbaka i Palo Alto.